

Kontrollplan 2024

Miljö- och stadsbyggnadsnämndens livsmedelskontroll

Diarienummer	Senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarig processägare
M-2023-1027	2023-XX § X	Miljö- och stadsbyggnadsnämnden	Miljöchef

Dokumentets syfte

Syftet med kontrollplanen är att den ska ge en övergripande bild av kontrollmyndighetens planerade kontroller av livsmedelsmedelsverksamheter i kommunen under 2024. I kontrollplanen specificeras bland annat mål, befogenheter, opartiskhet, finansiering, kontrollpersonal, kompetens, utrustning, utrymmen och provtagning, registrering, rutiner och uppföljning samt utvärdering av kontrollen.

Dokumentet gäller för

Dokumentet är underlag för nämndens arbete med kontroll enligt livsmedels- och foderlagstiftningen under 2024.

Innehållsförteckning

Organisation och samordning	3
Organisation.....	3
Samordning.....	3
Mål	3
Mål för myndigheterna i livsmedelskedjan.....	3
Nationella mål i nationell kontrollplan	4
Lokala mål.....	6
Opartiskhet	7
Befogenheter	7
Resurser	7
Finansiering.....	7
Kontrollpersonal (behovsutredning och resursbehov).....	7
Kompetensförsörjning	8
Utrustning, utrymnen och provtagning	8
Utrymnen och utrustning	8
Provtagning	8
Registrering, godkännande, anläggningsförteckning	8
Sanktionsavgift.....	9
Rutiner och enhetlighet	9
Riskbaserad kontroll	9
Planerad kontroll	10
Kontrollrapporter	10
Åtgärder vid bristande efterlevnad.....	10
Aktiviteter och projekt under 2024	10
Uppföljning	11
Beredskap	11
Öppenhet	11

Organisation och samordning

Organisation

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden ansvarar för kontroll av livsmedel och dricksvatten i Danderyds kommun. Det praktiska arbetet utförs av livsmedelsinspektörer på miljöavdelningen med miljöchef som stöd. Merparten av besluten fattas på delegation.

Nämnden har sammanträde en gång per månad, exklusive under juli-augusti, och de beslut som inte får fattas på delegation hanteras i nämnd.

Samordning

För erfarenhetsåterföring med andra kommuner samt att arbeta med samsyn är kommunen representerad i olika nätverk. Nätverksträffar sker årligen enligt nedan och olika ämnen aktualiseras. De nätverk som kommunen i dagsläget är med i är:

- Samverkan inom livsmedelskontrollen (SILK) - 2 gånger per år
- Samverkansmöte inom Samordnad provtagning av tappvatten (SPAT), Norrvattens medlemskommuner - 2 gånger per år
- Stockholm Nordost (SNO) - 2 gånger per år
- Länsträffar i Stockholms län - 2 gånger per år
- Miljösamverkan Stockholms Län (MSL) – aktiviteter såsom studiebesök och inspirationsdagar samt kunskapsportal och nätverk
- Digitala arbetsrum på Livsmedelsverkets hemsida Livstecknet
- Smittskyddsträff med livsmedelsinspektörer och Smittskydd Stockholm en gång per år

Mål

Mål för myndigheterna i livsmedelskedjan

Livsmedelskedjan omfattar livsmedel, foder, djurhälsa, djurskydd och växtskydd. Gemensamma mål för myndigheterna inom livsmedelskedjan är att:

- Konsumenterna får säkra livsmedel inklusive dricksvatten, som är producerade och hanterade på ett acceptabelt sätt. Informationen om livsmedlen är enkel och korrekt.
- De livsmedelsproducerande växterna och djuren är friska och utgör inte någon allvarlig smittorisk.
- Verksamhetsutövarna i livsmedelskedjan får råd, service och kontroll med helhetssyn som underlättar deras eget ansvarstagande.
- De samverkande myndigheterna tar ett gemensamt ansvar för hela livsmedelskedjan, inklusive beredskap.

Nationella mål i nationell kontrollplan

Livsmedelskontrollen ska arbeta i enlighet med de nationella målen som Livsmedelsverket har tagit fram i sin nationella kontrollplan (NKP). Nu gällande plan gäller för åren 2023–2025. I NKP benämns målen som operativa mål och delas upp i olika kategorier (säkert dricksvatten, kemiska risker, mikrobiologiska risker och information i livsmedelskedjan).

De operativa målen 2024 - 2025 som berörs för kontrollmyndigheten sammanfattas i tabellen nedan.

Mål	Innehåll	Kommentar	År
<u>Mål 3</u> Nyckelhålsmärkning	<i>Kontroll hos tillverkare och huvudkontor av kött, köttprodukter, vegetabiliska produkter och färdigrätter för att säkerställa att livsmedlen uppfyller lagstiftningens krav.</i>	<5 Revision av huvudkontor och tillverkare exempelvis Boden & Lindeberg.	2025
<u>Mål 5</u> Ekologiska livsmedel	<i>Kontroll av aktörer som släpper ut ekologiska produkter eller produkter under omställning är anmälda till Livsmedelsverket.</i>	Kontrolleras vid kontroller löpande under året	2024 2025
<u>Mål 6</u> Livsmedelsinformation vid e-handel	<i>Kontroll av verksamheter som släpper ut färdigförpackade kosttillskott och/eller konfektyr för att verifiera att informationen på webbplatsen stämmer med information på förpackningarna.</i>	<15	2024 2025
<u>Mål 8</u> Spårbarhet kött	<i>Kontroll för att verifiera svenskt ursprung av färskt och fryst kött av nöt, gris, får, lamm och fågel i samtliga led i</i>	<15 Målet uppnåddes i några butiker under 2023. Måluppfyllanden	2023 2024 2025

	<i>livsmedelskedjan efter slakt.</i>	rapporteras till Livsmedelsverket Målet beaktas vid kontroller 2024.	
<u>Mål 9</u> Skyddade beteckningar	<i>Kontroll av märkning på utvalda förpackade produkter som införts till Sverige stämmer med produktspecifikationen.</i>		2024 2025
<u>Mål 10</u> Allergena ingredienser hos grossister	<i>Kontroll av grossister som importerar färdigförpackade livsmedel för att verifiera korrekt information i märkningen från företagen.</i>	<5	2024
<u>Mål 11</u> Spårbarhet ägg	<i>Kontroll av aktörer som producerar och/eller släpper ut svenska hönsägg uppfyller spårbarhetskraven och att rätt information medföljer äggen.</i>	<5	2024 2025
<u>Mål 12</u> Aktörer som släpper ut honung på marknaden	<i>Kontroll att företag som handlar med honung är registrerade</i>	Identifiering och inventering under 2024	2024
<u>Mål 13</u> Otillåtna växter och främmande ämnen i växtbaserade kosttillskott	<i>Kontroll av 12 utvalda hälsofarliga växter på anläggningar som släpper ut kosttillskott på marknaden. Analys av att gränsvärdet för genotoxiska och carcinogena pyrrolizidinalkaloider inte överskrids.</i>	Tillsammans med mål 6	2024 2025

<p><u>Mål 15</u></p> <p>Plastprodukter med otillåtna naturmaterial</p>	<p><i>Kontroll av producenter, importörer och grossister för att förhindra att plastprodukter innehållande malen bambu eller andra icke godkända naturmaterial släpps ut på marknaden.</i></p>		<p>2024</p> <p>2025</p>
<p><u>Mål 16</u></p> <p>Glykoalkaloider i potatis</p>	<p><i>Kontroll av åtgärder företagare vidtagit för att förebygga att höga halter bildas och hur man förhindrar att giftiga partier sätts på marknaden.</i></p>	<p><15</p> <p>Kontroll av glykoalkaloider i potatis kommer att utföras i några butiker under 2024.</p>	<p>2024</p>
<p><u>Mål 17</u></p> <p>Kontaktmaterialverksamheter</p>	<p><i>Kontroll för att säkerställa att materialen och produkterna uppfyller lagkraven och inte avger beståndsdelar i halter som kan utgöra en fara för människors hälsa eller påverka livsmedel negativt.</i></p>	<p>Identifiering och inventering startade 2023</p>	<p>2024</p> <p>2025</p>

Lokala mål

I Danderyds kommun finns även övergripande lokala mål. Dessa arbetas kontinuerligt med genom att bemöta livsmedelsföretagarna och ge dem stöd i utvecklingen av sitt arbete. Vi strävar efter att ha korta handläggningstider och att vara tillgängliga. Målet mäts genom en Nöjd kundindex (NKI)-undersökning.

NKI mäts kontinuerligt genom att verksamhetsutövarna svarar på frågor om inspektörernas bemötande, kompetens, effektiv handläggning, upplevd rättssäkerhet samt kontrollmyndighetens, kommunens, information på den externa hemsidan. Resultaten visas på en indexskala från 0–100 där 50 eller lägre är mycket låg, 50 till 61 är lågt, 62–69 är godkänt, 70–79 är högt och över 80 är mycket högt NKI. Målet för 2024 är ett NKI index på 70, som innebär ett högt NKI.

År 2021 var NKI för livsmedelskontrollen 83 (mycket högt) respektive 80 (mycket högt) 2022. Under 2024 kommer miljöavdelningen göra åtgärder för att NKI inte ska sjunka ytterligare.

Utöver detta kommer myndigheten under 2024 att delta vid näringslivsträffar med näringslivet i kommunen samt utreda att offentliggöra livsmedelskontrollen i GIS-miljö.

Opartiskhet

För att säkerställa opartiskhet har Danderyds kommun 2020 beslutat om policy för att undvika mutor och korruption samt regler för representation.

Dessa innebär bland annat att myndighetsutövare aldrig ska ge eller ta emot gåvor och förmåner från och till utomstående. Vid anställning och årligen kontrolleras om anställdas bisysslor är godkända i förhållande till myndighetsuppdraget.

Eventuella överträdelser eller misstänkt opartiskhet ska i första hand anmälas till närmaste chef. Om det beroende på situationen inte är möjligt kan frågan tas vidare till förvaltningschef eller kommunjurist.

Befogenheter

Alla beslut som fattas ska kontrolleras mot delegationsordningen. Det är viktigt att inspektören har delegation att fatta beslut på plats när det gäller förhindrande av utsläpp av livsmedel på marknaden som kan medföra risk för människor och djurs hälsa. Nämndens delegationsordning gäller från den 3 januari 2023 (MSN 2023/114). Delegationsordningen är senast uppdaterad 6 september 2023.

Resurser

Finansiering

Livsmedelskontrollen finansieras från och med 1 januari 2023 genom efterhandsdebitering. Avgiften för kontrollen, och dess för och efterarbete, tas därmed ut efter att kontrollen har utförts. Fram till december 2022 finansierades livsmedelskontrollen med årliga avgifter. Ny taxa antogs av kommunfullmäktige den 12 december 2022. Timavgiften för 2023 är 1500 kr. Nämnden beslutade 4 oktober 2023 om en indexuppräknning av timavgiften enligt prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Därmed är timavgiften för 2024 1562 kr.

Kontrollpersonal (behovsutredning och resursbehov)

Behovet av personal beräknas genom en behovsutredning. Antalet kontrolltimmar för varje enskild livsmedelsverksamhet, utifrån Livsmedelsverkets nya riskklassningsmodell, tillsammans med tid för uppföljande kontroll samt för övriga nödvändiga arbetsuppgifter inom till exempel klagomål och smittskydd samt rådgivning och juridisk hantering sammanställs.

På Miljö- och stadsbyggnadskontoret arbetar två ordinarie inspektörer inom livsmedelskontrollen, varav den ena till övervägande del arbetar heltid inom livsmedelskontrollen och den andra till övervägande del arbetar med övergripande tillsynsrelaterat arbete.

Kompetensförsörjning

Plan för individuell kompetensutveckling går igenom vid medarbetarsamtalet samt löpande under året. Medarbetarna får kompetensutveckling i form av kurser och deltagande i nätverksträffar och workshops.

Utrustning, utrymmen och provtagning

Utrymmen och utrustning

De utrymmen som livsmedelskontrollen har till sitt förfogande är skåp för kläder, eget kylskåp för förvaring av livsmedelsprover samt skåp med utrustning.

För att möjliggöra akut provtagning vid ett utbrott eller liknande ska alltid lämplig provtagningsutrustning finnas och hållas aktuella. Att ha neutrala kökskläder möjliggör ett mer avslappnat samtal med verksamhetsutövarna och ger en mer effektiv kontroll.

Provtagning

Provtagning sker inom ramen för t.ex. Livsmedelsverkets och Miljösamverkan Stockholms provtagningsprojekt samt vid behov i utredningar av utbrott, misstänkt matförgiftning och klagomål. Under 2024 ska ett avtalsprojekt inledas då kommunen saknar avtal med laboratorium för analys av livsmedel.

Under 2024 planerar miljö- och stadsbyggnadskontoret att delta i livsmedelsverkets provtagningsprojekt om glykoalkaloider i potatis. Inom projektet provtas potatis för att kontrollera att gränsvärdet på 200 mg/kg glykoalkaloider i rå och oskalad potatis inte överskrids. Provtagning ska ske i butiker. Provtagningsprojektet är en del av nationellt operativt mål (16).

Inga provtagningar är planerade från MSL (Miljösamverkan Stockholms län) för 2024. Dock planeras nya provtagningsprojekt för 2025.

Annan provtagning kan komma att ske vid behov.

Registrering, godkännande, anläggningsförteckning

Anmälan av nya anläggningar görs via e-tjänst. Anläggningarna registreras sedan i ärendehanteringssystemet Ecos 2 av handläggare och förs även in i kontrollplanens Excel-dokument. Även avregistreringar hanteras på samma vis.

”Food-trucks” och andra mobila anläggningar kan stå i kommunen utan att ha registrering om de är registrerade i en annan kommun. Dessa kan vid

behov kontrolleras, men debiteras enbart vid uppföljande kontroll eller vid klagomål och misstänkt matförgiftning.

Sanktionsavgift

Sanktionsavgifter är en särskild avgift som regleras enligt livsmedelslagen som infördes den 1 januari 2019. Kontrollmyndigheten är skyldig att besluta om och ta ut sanktionsavgifter i vissa fall exempelvis när någon påbörjar en verksamhet som är registreringspliktig utan att en anmälan har gjorts till den behöriga myndigheten. Det gäller även när någon tar över en redan pågående verksamhet utan att låta registrera det eller vid flytt av verksamheten utan att ha anmält flytten till miljö- och stadsbyggnadskontoret.

Vid påträffande av en oregistrerad verksamhet ska först en utredning göras om verksamheten startade innan 1 januari 2019. Om verksamheten påbörjades innan årsskiftet är det den gamla lagstiftningen som gäller och en åtalsanmälan ska göras i stället för en sanktionsavgift. Har verksamheten startat efter 2019 ska utredning om sanktionsavgift startas. I Danderyd är det miljöchefen som har delegation på att fatta sanktionsavgiftsbeslut.

Rutiner och enhetlighet

För att säkerställa att inspektörerna arbetar lika och att kontrollerna bedöms på samma sätt finns en rutinhandbok sedan 2019, vilken reviderades senast 2022.

Miljö- och stadsbyggnadskontoret har även tagit fram rutiner för olika arbetsmoment t.ex. RASFF och utbrottshantering som alla inspektörer, även de miljö- och hälsoskyddsinspektörer som i vardagen inte arbetar med livsmedelskontroll, ska följa. Rutinerna finns sparade digitalt samt i en pärm tillgänglig för alla inspektörer på kontoret.

Livsmedelsinspektörerna arbetar samstämmigt och har tät dialog så att kontrollen sker enhetligt. Samsynkontroller är även planerade med andra kommuner för att öka den egna kompetensen och bidra till enhetliga kontroller. En ständig dialog sker om bedömningar internt i gruppen samt externt med inspektörer i andra kommuner.

Riskbaserad kontroll

Livsmedelsverket har tagit fram en ny riskklassningsmodell som börjar gälla från och med 1 januari 2024. Den nya riskklassningsmodellen ersätter tidigare modell från 2013.

Den nya modellen medför en kontrollfrekvens på fem år för varje livsmedelsanläggning, det vill säga den genererar hur många kontroller en verksamhet får under fem år. Den gamla modellen medförde kontrolltid per år för att kunna beräkna ut den årliga avgiften.

I den nya modellen beräknas kontrollfrekvensen genom verksamhetens omfattning, huvudaktivitet och övriga aktiviteter. Verksamheter som har

god efterlevnad av livsmedelslagstiftningen (inga avvikelser vid två planerade kontroller under tolv månaders tid eller de senaste två planerade kontrollerna under mer än tolv månader) kan få reduktion av kontrollfrekvensen. Är verksamheten tredjepartscertifierad (t.ex. BRC, IP livsmedel) reduceras kontrollfrekvensen.

Modellen hjälper kontrollmyndigheterna att uppfylla kravet på en riskbaserad kontroll.

Under 2023 har miljö- och stadsbyggnadskontoret samlat in information från alla verksamheter för att kunna klassa om verksamheterna. För varje verksamhet behöver ett nytt klassningsbeslut skrivas. Omklassning och beslutsskrivning sker under hösten 2023. Vissa klassningsbeslut kan behöva skrivas i början på 2024, dock innan den planerade kontrollen utförs.

Planerad kontroll

Från januari 2024 bedöms det finnas 231 livsmedelsanläggningar i kommunen. Det råder osäkerhet om vissa verksamheter kommer att avregistreras eller inte. Av dessa ska 127 anläggningar ha kontroll under 2024, varav 14 anläggningar har fler än en planerad kontroll under året. Totalt sett planeras för 144 kontroller under 2024.

Vid varje kontroll stäms uppgifter av med verksamhetsutövaren för att se om några förändringar i riskklassningen behöver göras. Vid behov sker en ny riskklassning.

En treårsplan för alla typer av anläggningar görs, i behovsutredningen. Kontrollfrekvensen är sammanställd till och med år 2028, utifrån femårsplanen i ny riskklassningsmodell. Även de operativa målen från nationell kontrollplan beaktas.

Kontrollrapporter

Mallarna till de kontrollrapporter som används har tagits fram av Stockholm stad och används i flera kommuner runt om i landet. Att använda en gemensam kontrollrapport stärker samsynen och ger ett enhetligt intryck för verksamhetsutövarna.

Åtgärder vid bristande efterlevnad

Vid avvikelser genomförs en uppföljande kontroll. Om avvikelsen kvarstår skrivs ett föreläggande eller beslut. Vid omfattande och allvarliga avvikelser kan beslut om förbud såsom förbud om att släppa ut varor på marknaden, beslut om omhändertagande, beslut om stängning och beslut om åtgärdskrav (föreläggande med eller utan vite) fattas.

Aktiviteter och projekt under 2024

Kontrollmyndigheten kommer att delta i Livsmedelsverkets provtagningsprojekt om glykolalkaloider i potatis. Fokus kommer att vara inom det operativa målet spårbarhet i kött, p.g.a. ett nationellt problem med köttstöld.

Utifrån åtgärder i klimatanpassningsplanen ska rutiner ses över så att livsmedel hanteras korrekt vid värmeböljor. En informationsinsats om temperatur och hantering vid värmeböljor är planerad.

Ett GIS-projekt ska genomföras med syftet att utreda att offentliggöra livsmedelskontrollen i GIS-miljö. I ett första skede ska det utredas om en karta med alla livsmedelsverksamheter i Danderyds kommun kan tas fram som även kan vara tillgänglig i andra miljöer t.ex. Danderyds appen.

Ett annat fokusområde är kvällstillsyn sommaren 2024. Då är fokus butiker och eventuellt restauranger.

Uppföljning

Uppföljning av kontrollplanen görs varje vecka mellan inspektörerna och varannan vecka tillsammans med miljöchefen. Uppföljning i nämnd föreslås ske i maj och september. Eventuella justeringar av planen görs vid behov.

Beredskap

I Danderyds kommun finns en övergripande krisledningsplan. I den beskrivs det generella arbetet samt vilket ansvar de olika myndighetspersonerna har. Varje förvaltning ska ha en krisberedskapsplan och varje enhet ska ha rutiner för att hantera kriser. I kommunen finns det alltid en tjänsteman i beredskap (TiB).

För livsmedelskontrollen finns en rutin för hantering av utbrott samt en krishanteringsplan som innefattar både livsmedel och dricksvatten. Krisberedskapsplan och rutinen ses över minst en gång per år samt vid behov.

Under 2024 antas även att nödvattenplanen ska ses över och vid behov utvecklas. Detta är ett arbete som berör flera förvaltningar.

Öppenhet

I Sverige regleras öppenheten i kontrollen framför allt av tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). I korthet innebär det att alla myndigheter är skyldiga att föra register över de allmänna handlingar som finns hos myndigheten. Ett sådant register kallas vanligtvis för diarium. I diariet registreras uppgifter om dels de handlingar som kommer in till myndigheten, till exempel brev och ansökningar, dels de handlingar som upprättas vid myndigheten, till exempel beslut och kontrollrapporter. I diariet registreras både offentliga och hemliga handlingar.

Vem som helst har rätt att begära att få se en handling som finns hos en myndighet. En allmän handling är vanligen också offentlig, det vill säga vem som helst får ta del av den. Vissa handlingar kan dock innehålla uppgifter som är sekretessbelagda, alltså hemliga. Detta ska prövas av

myndigheten utifrån gällande lagstiftning när någon ber att få ut en handling.

Under 2024 planeras projektarbete med syfte att utreda att offentliggöra livsmedelskontrollen i en kartfunktion. Samarbete ska ske med kart- och mätavdelningen.